

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРІОРИТЕТІВ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Сучасний стан фінансово-бюджетної дисципліни в державі влучно характеризує назва “незадовільний”. Ця обставина згуртувала вітчизняних науковців навколо дослідження актуальних питань, пов’язаних з проблемами становлення системи ДФК в Україні, необхідністю реформування останньої. На основі ґрунтовного опрацювання їх наукових робіт слідує висновок про те, що принципові зміни у здійсненні ДФК на практиці спричинені вимогою часу, тому є неминучими, і необхідними, оскільки спрямовані на зведення до мінімуму зловживань у бюджетній сфері, управлінні державним майном.

Прийняття у червні 2001 р. Бюджетного кодексу України започаткувало реформу у сфері бюджетних правовідносин. За ним послідувало схвалення розпорядженням Уряду від 14 вересня 2002 р. за №538-р “Концепції застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі”. Практика реалізації її положень засвідчила, що такий метод формування і виконання бюджетів спрямований на забезпечення:

- прозорості бюджетного процесу, що передбачає чітке визначення цілей і завдань, на досягнення яких витрачаються бюджетні кошти, а також підвищення рівня контролю за результатами виконання бюджетних програм;
- оцінки діяльності учасників бюджетного процесу стосовно досягнення ними цілей, пов’язаних з ефективним використанням коштів бюджету;
- посилення відповідальності головних розпорядників бюджетних коштів за дотримання відповідності бюджетних програм законодавчо визначеній меті їх діяльності, повноту фінансового забезпечення бюджетних програм і результати їх виконання;

- розмежування відповідальності за виконання бюджетних програм між відповідальними їх виконавцями.

Отже, на вимогу пріоритетів сучасної бюджетної політики України відбуваються поетапні зміни в ідеології ДФК. Так, починаючи з 2004 р. досвід роботи органів ДКРС збагатився практикою проведення кількох нових “форм ДФК”. Так, згідно урядових документів від 10 серпня 2004 р. за №1017, 31 грудня 2004 р. за №1777, 25 березня 2006 р. за №361 та 12 травня 2007 р. за №698 органи ДКРС отримали право на практичну реалізацію державного фінансового аудиту (далі – ДФА) виконання бюджетних програм, місцевих бюджетів, діяльності бюджетних установ і суб’єктів господарювання (див. рис. 1). На нашу думку, їх необхідно згрупувати під назвою “різновиди ДФА” і вважати новоутвореними “формами ДФК”.

Рис. 1. Новоутворені форми ДФК

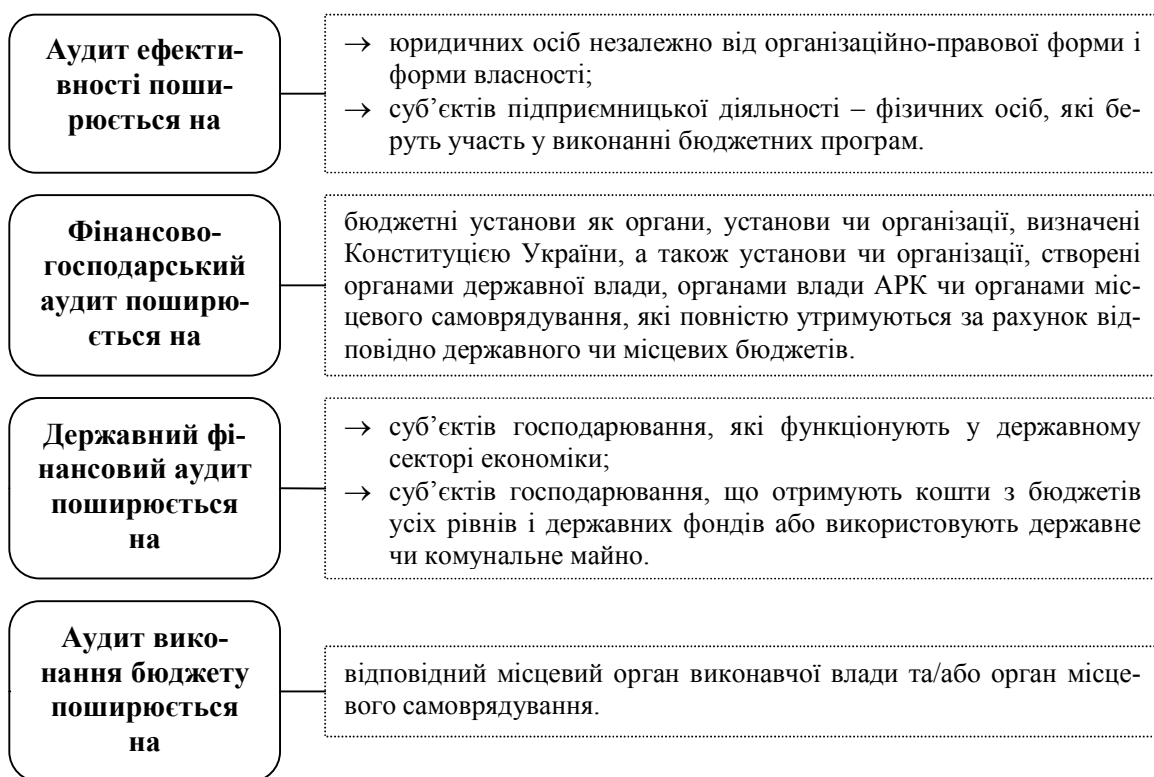
Примітка: ДФА виконання бюджетних програм (далі – аудит ефективності), ДФА діяльності бюджетних установ (далі – фінансово-господарський аудит), ДФА діяльності суб’єктів господарювання (далі – державний фінансовий аудит), ДФА виконання місцевих бюджетів (далі – аудит виконання бюджету) запроваджено у практику роботи органів ДКРС згідно відповідних постанов Уряду від 10 серпня 2004 р. за №1017, 31 грудня 2004 р. за №1777, 25 березня 2006 р. за №361 та 12 травня 2007 р. за №698.

Доречно зауважити, що поняття “фінансово-бюджетна дисципліна” є часто вживаним як фахівцями з контрольно-ревізійної роботи, так і авторами наукових праць з цієї проблематики. Так, перші з них вважають, що недотримання фінансово-бюджетної дисципліни спричиняють порушення такого характеру:

- нехтування вимогами Бюджетного кодексу України, що призводить до

- нецільового і неефективного використання бюджетних коштів, взяття до сплати зобов'язань понад затвержені асигнування тощо;
- надмірне витрачання бюджетних коштів внаслідок оплати завищених обсягів і вартості виконаних робіт або наданих послуг;
  - витрачання бюджетних коштів на придбання матеріальних цінностей з перевищенням граничних нормативів;
  - незаконне передавання державного та комунального майна суб'єктам недержавної форми власності;
  - незастосування обов'язкових процедур державних закупівель;
  - інші порушення, які призводять до втрат фінансових і матеріальних ресурсів держави.

Як видно з рис. 2, сфера застосування органами ДКРС своїх повноважень є досить обширною, що має забезпечити відсутність підстав для розцінювання стану фінансово-бюджетної дисципліни в державі як “незадовільного”.

Рис.2. Сфера застосування різновидів ДФА

Примітка: Побудовано автором на основі джерел [1; 2; 3; 4].

I, насамкінець, кожен з новоутворених різновидів ДФА переслідує відповідну мету, яка може полягати у: розробці обґрунтованих пропозицій щодо підвищення ефективності використання коштів державного і місцевих бюджетів у процесі виконання бюджетних програм; запобіганні фінансовим порушенням та забезпеченні достовірності фінансової звітності бюджетної установи; сприянні суб'єкту господарювання у правильності ведення бухгалтерського обліку, складанні достовірної фінансової звітності, збереженні активів, а також досягненні визначених цілей і завдань фінансово-господарської діяльності; перевірці і аналізі фактичного виконання бюджету адміністративно-територіальної одиниці.

Підсумовуючи вище написане, слід констатувати: будь-які перетворення у бюджетному процесі, які покликані підвищити результативність бюджетних видатків і забезпечити ефективність в управлінні бюджетними коштами, спричиняють зміни, що мають характер реформи, у здійсненні ДФК на практиці. Зауважимо, що удосконалення ДФК передбачає запровадження у практику роботи органів ДКРС нових різновидів ДФА, а роль останніх у зміцненні фінансово-бюджетної дисципліни в державі недооцінювати не раціонально.

Список використаних джерел:

1. Порядок проведення органами ДКРС аудиту ефективності виконання бюджетних програм / Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 10 серпня 2004 р. за №1017. – <http://www.dkrs.gov.ua/>.
2. Порядок проведення органами державної контрольно-ревізійної служби державного фінансового аудиту діяльності бюджетних установ / Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2004 р. за №1777. – <http://www.dkrs.gov.ua/>.
3. Порядок проведення органами ДКРС державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання / Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2006 р. за №361. – <http://www.dkrs.gov.ua/>.
4. Порядок проведення органами державної контрольно-ревізійної служби державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів / Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12 травня 2007 р. за №698. – <http://www.dkrs.gov.ua/>.